

ORADEA-MARE (N.-VÁRAD)

28 martie st. v.

9 aprilie st. n.

Ese in fiecare duminică

Redacțiunea:

Strada principală 375 a.

Nr. 13.

ANUL XXIX.

1893.

Pretul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.

Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei.

Onestitatea in artă.

(Conferință rostită la Ateneul Român din București, in séra de 7/19 martie an. c.)

Dómnelor și domnilor,

S'ar puté, sub titlul acestei conferinți, cercetá par-tea bolnavă a artei, pentru că arta, ca tóte lucrurile pe lumea asta, are și ea scăderile și suferințele ei, și ne-am puté ocupa in special de acea literatură nesinceră și malonestă, care in felul cum ni se înfățișeză, ne lasă impresia unei... marfe, confecționate de poruncelă și pentru speculă. Mai ales la noi acesta ar fi de o mare actualitate, pentru că am avut de curénd prilejul să vedem cât de elastică e la unii scriitori șira spinării, — ce accente... melodióse — erá să ăic miorlăitóre, știu lirele române să scótă la ocazii solemne, și cum o parte din gândirile inspiraților noștri barđi s'au prefăcut in fum de tămăie, ușor... ca să se pótă rídica in sus, ca tot ce e fum.

Dar, dlor, soiul acesta de barđi — așá fumeğă ei, de obicei fără să aibă foc, iată de ce cântecele lor séménă mai mult a milogelă de flămândi decât a artă; și găsec c'ar fi păcat să ne ocupăm aci de ei și să ne întrebuintăm așá de reu, acest cias, pe care-l avem la un an odată, de stat împreună. Să-i lăsăm să-și facă arta așá cum o înțeleg ei — efemeră pentru noi și fructiferă pentru dênșii. Să ăicem cu poetul: «Non racioniam di lor, na guarda e passa», și să trecem un moment la arta mare, senină și cinctită.

Anevoe ne dăm sémă de cât sânt de multe și complexe cauzele, cari hotăresc de ființa, puterea și felul de a lucră a unui artist. — Cu desvoltarea pe care-au luat-o astăzi cheștiile biologice, și in special studiul eredității, nu mai șcii unde să te oprești pe lanțul vieții, in căutarea factorilor multipli și amestecați, cari hotăresc despre constituția și felul cuiva de a fi.

Pleci dela un artist, bună-óră, voind să-ți dai sémă de cauzele cari au determinat așá, și nu in altfel, energia de care dispune, și decă eși din sfera individualității lui, ca să-i cauți afară, mai departe resorturile secrete, te duci mereu pe linia timpului in urmă, și te pierđi intr'un adevărat labirint, in amestecul generațiilor de străbuni, cari toți au lăsat ceva din personalitatea lor pe acéstă rază de energie, oprită acum in artistul nostru, — s'o urmărești cu mintea, in incrușerile și in vălmășagul altor raze, o urmărești mereu, treci dincolo de hotarele rasei, ș-ale speței, străbați tot haosul amețitor al evoluțiilor vieței de sute de mii de anii....

Ei? Și unde poți să te oprești și să ăici: In fine de-aici au resărit și au plecat tóte, iată primul punct de mișcare, isvorul tuturor undelor de energie cosmică; de-aici vine, pe-un drum deosebit, firesce, raza de vieță prinsă in artistul nostru!...

De sigur sânt fórté frumoșe și nespuse de interesante căutările acestea in arhivele vieței. Ele ne invetă o mulțime de lucruri bune: mai întâi aflăm că toți sântem de aceeaș nobleță, nici vorbă, de viță pergamentală, — și decă unii ne-am pierdut pergamentele, putem dovedi știintificește că ne scoborím și noi din strămoși vechi, cu mult mai vechi decât glorioșii de pe vremea cruciatelor. Afară de acesta, urmărind astfel in depărtările trecutului, procesul complicat al existenței noastre, căpătăm o idee din ce in ce mai largă și mai justă despre vieță in genere, și despre sensul și însemnătatea existenței noastre. Priviți dintr'un punct inalt de vedere, ómenii nu ne mai apar separați fundamental prin nașcerea și pornirile lor deosebite, dușmánindu-se intre ei și căutând pe alte căi, fie-care o altă țintă; popórele, rasele se contopesc, depărtările se șterg, ruperile de șiruri dispar, și ncepe a se urzi inaintea ochilor noștri estasiati, in linii mari, imensa disciplină și ordine universală. Avem ceva din spectacolul grandios, pe care ni-l oferă marea, cu ritmul valurilor ei. — Pe coverta unui vas ancorat, stai rădemat cu cótele pe rampă și privești: in giurul teu valurile se bat, se frământă, ai ăice că spumegă de cine șcie ce mánie órbă, — te uți mai incolo și ți se par mai potolite; ceva mai departe, marea se astempără, se imobiléză, remăne netedă, — acum, oprește-ți ochii pe-un singur val ce se rídica din zarea mării, privește-l cum vine, se apropie și creșce ca un monstru; tu nu veđi decât un val și cu tóte astea in lăuntru lui, câte rescóle, câte miliarde de vietăți diferite, care se bat și se sfășie, — in fie-care strop e o lume care se agitá; — și n cât timp trece intre o bătăie și alta a inimii tale, au vreme acolo mai multe rënduri de generații să se nască, să lupte și să móră. Și tu nu veđi decái valul — un singur val care inainteză mereu. Așá, când privești vieța, omenirea își légănă valurile ei de generații unul după altul, și ómenii, cari vėduți de aproape se sfășie intre ei, ți se arată ca niște soldați disciplinați, cari merg in front, umăr la umăr, inainte, vecinic inainte.

Ș-acum după această... cam lungă călătorie... — pe mare și pe uscat, să ne reluăm firul discuției. Dă-team că e foarte anevoae să urmărești și să determini cu precizie toți factorii componenți ai vieții și energiei unui artist. Acesta, nu pentru a depreția anchetele științifice cari se fac asupra artistului și cari sînt, după cum vedeți, de un imens folos în priceperea generală a vieții, — dar pentru a arăta cât de insuficiente sînt încă aceste cercetări, și care e partea, în adevăr instructivă, pe care trebuie s'o tragem din ele.

Cele mai frumoase teorii și metode științifice sînt adesea compromise tocmai prin partea lor de esagerare; și aceasta nu vine dela adevărații cugetători, cari muncesc la ele, ca să le clarifice și să le întărească; ci dela acel soi de paraziți intelectuali, cari neputînd înțelege și gândi, vor să-și dea aere că au și ei un sistem, un sistem mare, iresistibil, care deslăgă și esplică totul, vindecă tot, ca hapurile contelui Matei. Și acești omiopatiști și *clagueuri* ordinari sînt adesea mai periculoși decît adversarii hotărîți și sinceri ai unui adevăr: acești din urmă provocă discuții, fac să iasă lumină din chiar loviturile lor, — pe cînd cei dintîi dis gustă și enervăză.

Deci să urmărim cu tot interesul cercetările moderne, cari se fac asupra artistului, dar să nu uităm că ele de-abia încep, și sînt încă departe de a ne prezenta completa deslegare a problemului.

Căci chiar cînd am pute ajunge cu mintea la acea primă cauză, de care vorbiam adineoarea, nu știu pînă la ce punct ne-ar asigura și clara cunoșcere a genezei artistului. Atătea impregiurări de pe-de-lături modifică, împedică s'eu accelerăză o anumită undă de viață, încât, la urma urmei, ne mulțumim încă să acoperim cu vorbe elastice problemul: «Un concurs de impregiurări fericite, un acord norocos în factorii convergenți ai eredității și mediului social, au zămislit cutare talent, au produs și determinat pe cutare artist». Și ilustrăm această cu câte-va exemple, alese, căroră le dăm uneori o importanță decisivă. Așă bună-ora, e vorba de Shakespeare: Genesa acestui mare geniu? Dar e foarte clară. Și aci, o teorie asupra mediului și un exemplu care-o încoronăză: Prin museele din Anglia se vîd tablouri vechi, represintînd pe Shakespeare la vîrsta de 6 ani, stînd cuminte și atent pe genuchii unui bătrîn frumos — moșul lui, care sedea tot la Straffort, și care-l adoră și-i povestă adesea fărmeacătoarele legende ale țerei, și... micul Shakespeare — ce apropiere ciudată de cuvinte — cu figura inspirată și cu ochii în estaz, e înfățișat într'o atitudine visătoare și absorbită, el ascultă și se umple de totă fantasia și puterea de a creă a poporului seu...

Nici vorbă că și poveștile acelea au înrîurit și modelat intru cât-va spiritul lui Shakespeare; dar ca să cređi că cu doue s'eu cu o sută de exemple ca această, s'a incheiat, ai esplicat pe om și pe artist, mi se pare că e să te mulțumești pe foarte puțin lucru. Câți copii n'au și ei moși de aceștia, cari să le spună povești foarte frumoase, și cu tóte astea... nu se prinde.

Veđi, că acolo au trebuit să se urască o nenumărată multime de cauze diferite, cari au ridicat în Shakespeare raza de viață și de energie la maximul ei de intensitate și de lumină. Și cînd te gîndești ce mici impregiurări au intrat ca factori decisivi în transmisiunea acestei raze de viață... Câte-va sute de shellingi mai puțin în dota dșórei... și negustorul dela Straffort n'ar fi avut un copil de geniu, și literatura n'ar fi avut un Shakespeare! Căci în consecuția această de cauze și

de efecte, în această continuă mișcare a undelor vieții, nimic nu e indiferent: o vorbă, un zîmbet, o privire... hotăresc adesea de venirea s'eu revenirea unui om pe lume. Și numai cînd ne întorcem pe linia existenței noastre în urmă, și trecem departe prin nenumăratele generații din care descindem, vedem la ce hasard datorim esistența noastră. — Un element, o piesă mică mutată altfel în acest joc complicat de impregiurări, și un întreg lanț de existenți s'ar fi schimbat. O logodnă stricată se vede pe tótă ziua. Gîndiți-ve ce scimbare!...

Sórta bóbelor de grâu aruncate în brazele unei arături. Tóte pórtă germinul unei vieți în așteptare, tóte pot să transmită în infinit puterea lor fecundantă... Unele se usucă de secetă, altele odrăslesc, dar sînt inecate de bálărfi, și din cele ce vor eși în vîitórea recoltă, din generația următoare, câte n'or să se măcine, pentru întreținerea și activarea altor unde de energie, altor forme de viață.

Și chiar realizarea celei mai fericite combinații de forțe convergente, în venirea pe lume a unui copil dotat, este încă o operă așă de șubredă că la fie-care moment póte fi alterată, oprită din desvoltare, s'eu chiar distrusă. Câți artiști, câte talente mari abătute din drum! Noi ne gîndim la artiștii cari-au fost, — arare ori ne gîndim la artiștii cari-ar fi putut fi. Arta, geniu, nu e nu e privilegiul unei clase sociale. Ea isvorește și curge cu viața, în tótă omenirea, și cea mai mare parte se imprășcie, se sórbe și se cheltuește în alte direcții și în alte manifestări.

În sinul unui munte urieș, urlă un torent de apă vie, care alérgă pe sub pămînt și vine din cine șcie ce depărtată înălțime. Ací s'a oprit, și torentul bate cu furie în zidurile neclintite, care-i închid drumul, el vré să trecă înainte, să spargă tot și să reiasă la lumină. Se incinge o adevărată luptă. Muntele uscat bé mereu, prin porii sei insetați, din torentul recoritor, pare că ar vré să-l mistue, dar alte unde vin și bat mereu cu putere, cu stăruintă în acelaș loc, sfredelesc piétra, își fac drum, și după sute de ani de luptă, inaintînd și cu și, clipelă cu clipelă, iată că sus în cóspsa unei stînci aride, un punct umeđește, e semnul unui isvor, care pipăe locul și caută o eșire... mai întei o lacrimă — simbol sfânt de luptă, de suferință și de dor îndelungat — prima picătură de apă se ivește în sóre, limpede și strălucitoare ca un diamant, ea vine de departe, sînt mii de ani de cînd călătorește, și cât se pare de curată și de transparentă, ea pórtă într'ensă câteva din fie-care pătură de pămînt prin care-a trecut; și este primul vestitor al unui torent mare, care-o urmăză; el vine, sparge stîncă, și croindu-și matcă largă în lumină, se duce să adape lanurile, să scalde pămîntul insetat, și crește, crește mereu... iată-l fluviu falnic între maluri înflorite, isvor večnic de viață și de fertilitate!

Tot așă, de desuptul luptelor surde pentru esistență, palpită și se multiplică, se desvoltă vitalitatea și forța intelectuală a omenirii. Nenumăratele nevoi și greutăți ale acestui continuu răsboiu, s'orb și consumă o bună parte din capitalul rulant al energiei noastre. Acesta este partea focului, cum se đice; iar ceea ce covărește, prisosul — se limpedește și-și face loc să iasă la ivelă, să strălucescă la lumină, să imbrace forma eternă a artei, în înțeleșul larg și umanitar al cuvîntului.

Ș-atunci, tu artist, în care s'a strîns și bate o arteră din vasta energie a rasei ș-a némului din care faci parte, devii o piesă de-o escepțională însemnătate în rulajul și deslănțuirea formelor noastre de viață. — Ia

séma, am avé dreptul să-i spunem noi glóta prinsă și măcinată in acest angrenaj orb al luptelor de rënd, ia séma, tu ești depositarul unei comori sfinte de gânduri curate și de emoțiuni interne cari fac parte din noi, din tot ce-am avut noi mai bun, mai demn și mai nobil in sbuciumatele noastre inimi. Privește, inaintea ta, atâtea suflete obidite și insetate, așteptă isvorul limpede și binefăcător, la care să se adape și să se recorască. Tu poți alterá puritatea acestui isvor, tu-l poți tulburá și amestecá cu prea mult din noroiul și amărala patimilor tale, — tu poți imprășcnea, in loc să lámurești, să concentrezi și să sporești acest fond de energie, ca să pótá deveni, ceea ce așteptám toți dela tine, un isvor fecund de lumină și de simpatie.

Și aci stă partea grea și delicată a discuției. Intru cât un artist, in proiectarea acestei rađe de energie, își póte eiiminá din suma forțelor multiple, cari constituiesc complexul lui psihic, pe acelea cari pátéză și distrug valórea unei lucrări de artă, — intru cât adecá artistul, in crearea operei lui, se póte dispersonalisá, discolosá, in sens de purificare?

(Va urmá.)

AL. VLAHUTIA.

Lângă ríu.

Lângă ríu am stat și 'n valuri
Chipul mi l'am oglindit
Ș-ale sale pacínici maluri
De amor au tresărit.

Pe nisip purtarám pașii
Și pe pruntul lucitor
Ne duceam ca fluturașii
Imbėtați ca ei d'amor.

Lângă ríu am stat in urmá,
Pe iubitu-mi am strígat;
Jalea mea nu se mai curmá
Peste urmá nu i-am dat.

Ca ș-atunci in liniștire
Ríu și prunturi am găsit;
Inse dulcea fericire
Ađi din suflet mi-a perit!

SMARA.

Cea mai mare fericire pe acest páměnt e amorul fidel și adevěrat — primit și dat in acelaș grad de curat și clar.

*

Prietenii se pretind sinceri; dușmanii sűnt sinceri. De aceea trebuie să luám criticile lor ca doctorie amară și să invěțám a ne cunoșce mai bine.

*

Cel mai bun dintre ómeni este acela care face bine semenilor sei.

*

Femeile nu invěță nimica; ele ghicesc tot.

*

Femeile se imbracá mai puțin pentru bărbați decât pentru femei.

In nóptea Paștelui.

I.

Se iubiau!.. Erá o dragoste adevěrată, o dragoste pornită din inimă!

Aměndoi in flórea vieței, frumoși ca frumusețea, n'aveau decât un cuget, decât o singură dorință...

Doriau ca vieța lor să fie unită, să fie binecuvěntată de cei de pe páměnt ca și de cei din cer...

Voiau ca impreună să se împărtășescă de bucuriile acestei lumi, voiau ca impreună să guste deliciae séu amărăciunile acestei vieți trecătoare...

Și visul lor, idealul lor, ar fi fost indeplinit, decá muma Leon, al iubitului și adoratului Leon, nu s'ar fi impotrivit la căsnicia lor...

Nu! Bėtrána Smaranda nu vrea in nici un chip ca copilul ei, fiul pe care-l alăptase și-l alintase cu cele mai dulci, cu cele mai dragi imbieri, s'ajungă bărbatul fericit al unei fete din popor, al unei fete sěrmanecare n'avea alt rađem in lume decât cinstea ei, care trăiá dupá urma lucrului, a muncii cumplite și puțin aducătoare de folos...

Bėtrána avea și ea visul ei. Și-l mângaiá și 'n nóptea tăcută, ca și in điuá plină!.. Visa pentru unu-cu-i copil o đină ca in poveste care să-l fermece cu frumusețea, care să-l desmierde cu dragostea, care să-l scalde in bogăție!..

Vis de mamă, nu alt-ceva. Căci visul ei fu distrus intr'o bună diminěță!..

II.

Oh!... Fu o đí grozavă!

Leon, in genunchi, se rugá plângěnd de mama-i bėtrână ca să-i dea bine-cuvěntarea...

O rugá cu vorbe indiușetóre, se tirá la piciórele ei, îi sărutá pólele rochii, ca să-l lase să ia pe Olga, iubita sufletului seu.

Dar tóte lacrămile lui, tóte rugăciunile lui erau zadarnice.

Bėtrána lui mumă, pe care o respectá, pe care o venerá ca pe un al doilea Dumneđu, sta intunecată in fața lui, neclintită ca o stâncă, aspră și neinduplecată.

Lupta erá mare in sufletul lui Leon.

Dragostea, amorul seu inflăcárat, nestins, pentru Olga erá in crâncenă încăerare cu respectul, iubirea fiéscă ce avea pentru mama lui.

Dar bėtrána nepăsătoare, căinosă, respundea la fiecare rugă, la fie-care vorbă a lui:

— Nu!... Nici odată!..

Și amorul pentru Olga, căștigá la fie-care respuns o nouă putere, o nouă biruință.

Și 'n cele din urmá amorul triumfá, dragostea biru.

Cu lacrimi in voce, cu lacrimi pe obraz, sěrmanul Leon, ridicându-se de jos, đise bėtranei mume:

— Atunci, iertă-me, că o iau fără voia dtale...

— Ia-o, đise muma, ia-o și eu te... te blestem...

Și ridicând mâna arată ușa fiul ei, repetând:

— Te blestem!..

Bietul Leon eși impleticindu-se.

III.

Au trecut cinci ani. Leon și Olga au un băiat, un băiețel de tótá drăgălășia...

*

Fericirea lor ar fi fost deplină, decât bețtrâna s'ar fi imblândit, și-ar fi retras blestemul...

Dar nu! Bētrâna a ramas tot stâncă neclintită de altă dată.

Nu vrea nici să vedă, nici să audă de copilul ei. Și Paștele se apropiă și Leon eră mahnit, suferiă mult că o să trecă și aceste serbători fără să pótă căpētă iertarea bețtrânei...

Și Olga suferiă ca bărbatul ei. Căută ziua și noptea mijlocul ca s'o impace, ca să-i ierte, ca să le dea bine-cuvēntarea...

Și pe când privirea ei se oglindia in ochii senini ca cerul ai copilului ei și-i mângăia pērul ei blond ca grăul când e copt, o idee îi veni, o idee care îi aduse fericirea dorită...

IV.

Clopoțele resunând in aer vestiau invierea celui restignit și mort pentru iertarea păcatelor.

Bētrâna mumă ascultă, aspră ca intotd'auna, sfânta slujbă și buzele ei murmură o rugăciune...

Credincioșii, in haine noi, se grămădiau in biserica și când preotul din altar strigă:

— Cristos a inviat!

Cu toții veseli respundeau:

— Adevērat a inviat!

Slujba se sfērși. Bētrâna eși din biserica și incepū să impartă la milostenii.

Un copil drăgălaș, ca de vre-o cinci anișori, se apropie de ea și, trăgēnd-o de rochie, îi dișe:

— Cristos a inviat, mamă bunico!

Bētrâna mumă se întorse intunecata...

Copilul, vedēnd-o așa de aspră, făcū o mutră de nemulțumire și dișe:

— Ah! ești supērată. Bine, bunicuțo! Atunci, me supēr și eu! Iacă, bunicuțo, m'am supērat! Și me duc, bunicuțo, uite, me duc...

Și se prefacū că plēcă.

Lupta eră mare intre egoismul bețtrânei și dorința ei de iertare.

Ș-apoi copilul eră așa de drăguț și-i dișea cu atâta dulcētă bunicuțo, că uită tot și intr'un avēnt de iubire, oprī pe copil de mână și luându-l in brațe, incepū să-l acopere de sărutări, dișēndu-i:

— Nu! Nu te duce. Nu vreau să te duci!

Și copilașul o sărută și el și dișea:

— Ei, așa-mi placi, bunicuțo! Țeu îmi placi!...

*

Când bețtrâna își mai veni in fire vedū la picioarele ei pe Leon și pe Olga...

Ea inținse mâna in semn de iertare și bine-cuvēntare de-asupra capetelor lor și acest grup intrunit formă un tablou tot atât de măreț ca și măreța Inviere a lui Cristos, care e simbolul iertării păcatelor!

NICODEM.

Lumina pe care o aprinđi pentru tine, lumineză și pe alții. (Arab.)

*

Sarea răbdărei dă gust bun erbei amare a vieței (Englez.)

*

Ca fată trandafir, ca nevēstă ghimpe. (Românesc.)

*

Rēsboiul strică ce drege pacea. (Danez.)

In sanie.

După dșora Elena Văcărescu.

Aș vrē să merg cu tine, departe 'n mēdă-nopțe,
In țera de zăpadă și de vrăjitorii,
Prin crânguri uriașe alătura să-mi fii!
S'ascult ale pădurei ingrozitoare șopte;
Aș vrē să merg cu tine, departe 'n mēdă-nopțe,
In țera de zăpadă și de vrăjitorii.

O sanie acolo alunecă ușoră,
Pe-o mare 'ntinsă, albă, intr'una, ne 'ncetat,
Pământul este rece și totul e 'nghețat:
Intr'o manta de ghēță pădurea se 'nfășoră;
O sanie acolo alunecă ușoră,
Pe-o mare 'ntinsă, albă, intr'una ne 'ncetat.

Iar sgomotul ce-l face furișă sărutare
Cu clopoței saniei, cu drag, il vom ritmă;
Și tot ce aspra iernă nu pōte-astēpēră,
Și totul ce prin ramuri se mișcă și tresare
Cu sgomotul ce-l face furișă sărutare,
Cu clopoței saniei, cu drag, le vom ritmă.

Ce-mi pasă decât vēntul ne 'nțepă, ne loveșce!?
Avem in ochii noștrii destul, destul amor!
Pōte să fie vēntul ori cât de 'nțăpător!
Numai bețtrânul singur de iernă se 'ngrozeșce;
Dar noue, ce ne pasă că vēntul ne loveșce!?
Avem in ochii noștrii destul, destul amor!

In stepa nesfērșită și albă, nepētată,
Va fi atât de dulce să credem un minut
Că liniștea cu care amorul ne-a umplut
E vecinică, — nu pōte să piēră nici odată! —
In stepa nesfērșită și albă, nepētată,
Va fi atât de dulce să credem un minut!

CAROL SCROB.

Un rēsboi vesel.

Comedie intr'un act, de Melerville și Carmouche.

(Urmare.)

Scena VIII.

Lolo, Lauternik și Lili.

Lolo. Vai! cât is de 'ndrāsneți soldații iștia!
Lili (a parte.) Incurcală? blondul cel frumos?!
negreșit că-i vr'o drăcie la mijloc...

Lauternik (schimbând din picioare, a parte.) Acū,
decă tumelui nu mai este aici, eu nu mai ști ce să fac!
Lolo (dregēndu-și costumul, a parte.) El se primblă
pe-aici... de sigur că pentru mine! (Tare.) Dle ser-
gent... cât îți sūntem de recunoscătoare!

Lili. O da!

Lolo. Fără dta, nu știu țeu ce ni s'ar fi putut
intēmplă!

Lauternik. Ya! ya!

Lolo. Sūnt ōmeni așa de obraznici! Din fericire
inse sūnt și alții fōrte delicați... și curajoși!

Lili (a parte.) Cum il fură cu cōda ochiului! se
prinde, se prinde!

Serbătorea holteiului toamnătic.

Lauternik (a parte.) Bentrū intēi dat' eu cred ieste tistul... (*Tare.*) Dómnelor... eu am oneru... (*Vré să plece.*)

Lolo. Cum? voiți a plecá?

Lili. Așá de degrabá!

Lauternik (oprindu-se, a parte.) Oh! dumneii ai diș: «Aja de tegrab!»

Lolo. După o astfel de indatorire, noi am fi prea fericite să facem o cunoșcintă mai apropiată... Femeile sêrmame au nevoie de un sprigin... de protecție!... O spuneam tocmai nepótei mele.

Lauternik. Ya!

Lolo. Și ea este tocmai de părerea mea.

Lauternik (trecând la dra Lili, a parte.) Matus̃ este tare blicitisitor!...

Lolo. Dēcá ați vré să primiți... in astá sêrá... acasă la mine... o mică gustare de familie... fără multá politețá... (*Liliei.*) Nu se póte să nu-l invit, după indatorirea ce ne-au făcut-o...

Lili. Negresit!

Lauternik (privind pe Lili.) Cu tare mult plășer! dar eu nu am pilet de voe, pentru că dēcá trece 10 șasuri de sara, nu mai póte mergem pin tirc fara bilet de voe... alminterle mergem la carda pieței! (*privind tamdru pe Lili.*) Ah! inima la tunneii este mai mult decât carda pieței!

Lolo (a parte.) Ce ochi dulci... îmi face... (*trecând la el.*) Cum?... e vorba numai de un bilet de voe? apó... cunosc pe dl colonel al dtale, și aș puté prea ușor...

Lauternik (a parte.) Oh matus̃! este pré plicitisitor!... (*Tare, întorcându-se țapên*) Tomnelor, eu am oneru... (*Își la drépta cu un salut militar.*)

Lolo și Lili. Cum? Ce?

Scena IX.

Lolo și Lili.

Lili. Ce fel! se duce, fără să respundă la invitația dtale!

Lolo (admirându-l.) Sublim cavaler!

Lili. Dar cel puțin ar fi trebuit să-ți mulțămescá!

Lolo. Asta-i din pricină că e cam sfios! tu îl jena!... Sêrmanul băet!... Sânt sigură că ardea de dorința de a-mi spune cele mai frumoșe lucruri.

Lili. Ei mătușică, nu cumva din întâmplare, ini-mióra?...

Lolo. Hei! copila mea! nu pot să me mai ascund... Dar biletul de voe, de care are trebuință... óre n'ar fi bine să-l cer dela colonelul?

Lili (a parte.) Și sêrmanul Lazar n'are nici el.

Lolo (șieși.) Colonelul nu póte refusá nimic unei femei frumoșel...

Lili. O nu mătușică. (*A parte.*) A Dne! dēc'ași îndrășni!...

Lolo. Casarma este aprópe de castel; îi voi trimete biletul fără să șcie din ce parte. Dar vai! nu șciu numele galantului meu cavaler!

Lili. Oho! (*Tare.*) Da cum nu mătușică! am auđit pe celalalt soldat dícându-i: Me duc dle Laroz Ponpon!

Lolo. Ai auđit?! — O! ce frumos nume! Laroz Pompon!... Ce frumos nume! Alerg la castel! (*Își ia cartonul.*)

Lili (a parte.) De minune!

Lolo (inflăcărindu-se.) Și el va veni! și póte că inimile nóstre... (*Cătră Lili.*) Pune doue tacámuri mai

mult... și mezelicuri... Lui Laroz trebuie să-i placă și prăjiturile... Me întorc într'o clipită! (*Ese prin stânga.*)

Scena X.

Lili, singură.

E cam îndrășneț lucru ceea ce fac, dar ce-mi pasă! celalalt va veni să ședă la mésză altă dată! Drăguțul Laroz! Ce surprins are să fie când va primí biletul! — Ei? dar cine vine? el îl.. ba nu, e sergentul!...

Scena XI.

Lili, Lauternik, tiptil.

Lauternik (a parte la drépta.) M'am ascuns după un cobac... hulubiț mititel este aiș... (*Tare.*) Ich habe die ehre liebe yung frau, buna-đio!...

Lili (a parte.) Ce mutră de dobitoc! (*Tare.*) Ai uitat ceva dle?

Lauternik (drăgostos.) Ya... așá! eu ai uitat... nu șciu ce...

Lili. Póte ai vrut să spui ceva mătușicăi (*gráfico.*) Nu trebuie să fii așá de sfios dle! (*A parte.*) Trebuie să-l incurajez pe viitorul meu moș.

Lauternik. Fez ca... aș vreu se fașem un mititel gonoștință... pentru ca eu sânt tare amoresat, oh!

Lili. Nu me 'ndoiesc! Și cum te-a apucat amorul ista așá de-odată?

Lauternik (arătând ochiul.) M'ai apucat la ochiu stinga, com totdeună!... (*pune mâna pe inimă.*) Când trecem pe trad... Purtonez! chiar am strigat un gém... eu nasu...

Lili (cu jumătate voce.) Ei bine, nu te descurajá, căci și dta ești iubit de asemenea...

Lauternik (luându-i mâna.) Cum? ter taifel, ma iupești?!

Lili. Dar, domnule, ce vorbești?!

Lauternik. Mata ești ain șavaer!

Lili. Vai de mine, ce mister!

Lauternik. Te iubesc chît n'ai ghîndit!

Lili. Domnule, ai nebunit!

Lauternik. Mata ești fara parechi,
Ca și borșu cu curechi,
Numai pe mata iubesc
Și pe borș așel nemțesc!

(*Îi pică la genuchi.*)

Lili (a parte.) După mine umblá, o Dne!.. pe mine me iubiá! ah! dēc'aș fi șciut... (*Tare.*) Dar scó-lă-te dle; te-ar puté vedé cineva.

Lauternik (in genuchi.) Nu, la șenuchi a matale eu șur...

(*Va urmă.*)

N. A. BOGDAN.

Când un om își iubeșce copfi cu un efus de pasiune, fiți sigur că el nu este fericit.

*

Viéța este o scară pe care o sui; descurajarea este o tréptă care se strică.

*

Să nu iertăm nimic spiritului, dar să iertăm tot inimei; căci inima e órbă.

Apărare în contra cholerei.

— Conferența dlui dr. V. Babeș la București. —

Conferențiarul intră în subiectul conferinței arătând pericolele microbilor cholerei. După ce demonstrează chipul în care microbul a fost descoperit și mai ales ușurința cu care cholera se propagă, dl dr. Babeș spune că România e amenințată cu siguranță de invazia cholerei prin granițele din spre Austro-Ungaria și Rusia, decât nu vom lua serioase măsuri de apărare.

Mijlocele cele mai bune pentru a apăra țera de acest flagel, sunt carantinele și cordoanele sanitare.

De și bacteriologii străini, și mai ales cei germani, găesc puțin eficace măsurile carantine, totuși dsa le susține fiind convins că numai astfel se va pute apăra țera.

Ceea-ce are de adăgat la carantine, e ca anul acesta carantinele să fie mult mai sistematice decât cele din anul trecut, adică în conformitate cu cerințele noilor descoperiri.

Dsa propune construirea de pavilione separate pentru călători. Amestecul ómnilor e foarte defectuos. Aceste pavilione să fie canalizate, să aibă bucătării de asemenea separate, iar personalul pavilionelor să fie recrutat dintre ómeni cu pricepere și cari să-și dea perfect socotélă de însemnătatea insarcinării lor.

Pentru înființarea unor asemenea carantine nu trebuie să ne uităm la sacrificiile bănești pe care le reclamă. Viéța poporațiunii e mult mai scumpă decât neînsemnatele sume care le cer construirea carantinelor sistematice.

În afară de carantină, dl dr. Babeș propune supraveghierea călătorilor în timp de 4 zile. În scopul acesta călătorii vor lăsa în mâinile autorităților valori séu documente ca garanție că se vor supune supraveghierii medicale, și care garanții să nu li se libereze până ce călătorul nu va probá prin certificat că a fost esaminat de medic în fie-care zi, timp de patru zile dela intrarea sa în țera.

Bagagele, și mai ales hainele și rufele murdare, să fie desinfectate cu multă ingrigire și în mod radical, căci adesea s'a observat că cholera s'a întins nu din pricină că un călător a fost atins de cholera, dar din cauză că hainele, séu alte lucruri, n'au fost bine desinfectate și astfel călătorul a contractat cholera în urmă, luând după vesminte germenii bólei.

Sfătuesce damele a nu mai călători cu rufe murdare, — după cum fac mare parte dintr'ensele, — căci nimic mai ușnr a se importá cholera decât călătorind cu rufe murdare.

Pentru desinfectarea documentelor, bancnotelor, etc. dsa spune că e destul ca acestea să fie espuse o jumătate de oră rașelor solare pentru ca microbi să se distrugă cu desevêrsire.

Pentru carantinele pe apă, dl dr. Babeș propune carantina de 8—10 zile din pricină că vapórele fiind mari, desinfectiunea e mai anevoioasă și deci necesită o carantină mai îndelungată.

Conferențiarul apoi trece la cestiunea importului mărfurilor streine.

Anul trecut — dice dl dr. Babeș, — s'a oprit importul a o mulțime de mărfuri ca: blăni, piei, icre, pește sărat, fructe etc. cari nu presintau absolut nici un pericol. În scopul acesta dsa a făcut esperiență cu diferite mărfuri și rezultatul a fost următorul:

Icrele sărate, șunca, pieile uscate, portocalele, lámăile, salata, peșcele sărat și alte mărfuri uscate séu sărate nu sânt primejdióse. Pe când pânea, carnea, ouele, bránza, cașcavalul, șvaițerul, icrele dulci, salamul, peșcele prospêt sânt primejdióse. În special, untul și pânya umedă e tot ce póte fi mai periculos; de aceea s'a observat că spélătoresele sânt cele care se molipsesc mai înteu, — după cum s'a întemplat în Hamburg.

Dl dr. Babeș presintă apoi publicului Cobaiul (purcelul din India) căruia în ședința trecută i-a inoculat cultură cholerică și spune că acest purcel a fost scăpat de mórte în următorul mod.

Cu sânge de al purcelului bolnav s'a inoculat un epure de casă, apoi cu sânge de-al epurei a inoculat pe purcel, producând astfel reacțiunea, care a salvat viéța purcelului.

Atât epurele cât și purcelul astăzi sânt preservați în contra cholerei, întocmai ca prin altoire în potruva turbărei și a vêrsatului.

Cu o dosă mai mare, acelaș rezultat se obține și la om.

Aceste fericite esperiențe nu se datoresc decât lucrărilor institutului nostru de bacteriologie, care din ce în ce își afirmă importanța sa și mai ales rolul de căpêtenie ce e chemat a júcă în marea operă de apărare a țerei în potruva flagelului cholerei.

Ceea-ce trebuie inse să ne intereseze și mai mult, — dice dl dr. Babeș, — e ca să căutăm ca centrele orașelor să fie în cea mai perfectă sănătate. În special canalisările și apa jócă rolurile cele mai de sémă.

S'a susținut că sistemul *tout à l'égout* ar fi cel mai igienic sistem pentru igiena orașelor, cu tóte acestea în realitate și acest sistem e defectuos căci murdăriile și dejecțiunile cholericilor trec din latrine în canaluri, care apoi se vêrsă în rîuri și infectéză localitățile și populațiunea care se servește de aceste ape.

Cel mai igienic lucru este desinfectarea latrinelor cu soluțiunea desinfectantă de care s'a vorbit în trecuta conferință.

În privința apei, mai ales a capitalei, conferențiarul o găsește foarte vătămátore și vina nu e a altora decât a inginerilor cari au construit filtrele în chipul cel mai defectuos.

Analisa făcută apei în laboratoriu institutului, a dat rezultatele cele mai triste. Bună óră s'a găsit de multe ori că apa din filtre a fost mult mai încărcată cu microbi decât apa nefiltrată.

Pricina acestui reu e că inginerii noștri n'au cunoștințe despre bacteriologie, iar filtrele sânt lăsate în conducerea unui personal cu totul lipsit de cunoștințele cele mai elementare cerute de știința modernă.

Conferențiarul spune că în capitală se găesc unele ape bune, ca cele de Herêștrău, Filaret, etc. care n'au decât 1000 de microbi la centimetru cub și acesta din cauză că sânt reu captate.

O apă bună de bêtut o putem ubtiné din profunđimea pământului. Cu cât apa va fi mai din adâncime cu atât ea va fi mai liberă de microbi.

Pe timpul epidemiei, dl dr. Babeș sfătuesce publicul a nu întrebuiță altă apă decât fiértă séu bătută cu piétră acră, după sistemul aparatului inventat de institutul de bacteriologie.

IONA.

*****

În zilele de belșug, adu-ți aminte în tot'dauna de sărăcie.
(Chinez.)

Dela București.

Săptămâna patimilor!

Așa se numește aicea săptămâna dinainte de Paști; iar aceea care pe la noi este «săptămâna mare», aicea e prima săptămână în postul mare.

Sîntem dar în ajunul serbătorilor mari, a «Pașcelui», cum se dice aicea. Fisionomia Bucureștilor ne povestește prea invederat acesta. Prevăliile s'au asortat cu mărfuri de ocaziune; mărtişore, oue roșii, bomboniere, stofe noue, rochiile de primăveră ne surid din vitrinele magazinelor; la Capșa s'au ivit și fragile — din Algeria.

Prin familii în toate părțile vezi numai pregătiri; mulți plăcă de Paști la țară, iar alții așteptă rude și prieteni din provincă. Ori pe cine întelnești, nu te n'trebă decât: «Unde faci Paștile?»

Încă de sâmbătă am vădit câte un dascăl cu niște școlari purtând pe Calea Victoriei un praporaș și avînd în mâni salcâmi de Florii; ei intrau din duchian în duchian cîntînd, să capete câțiva gologani, apoi treceau mai departe. Priviam cu disgust acesta cerșitorie, care stărnește batjocura trecătorilor și trage în noroiu sfințenia religioasă.

De odată cu duminica Floriilor au fost de astădată și Paștile apusenilor.

Doritor d'a cunoaște mai de aproape elementele străine din capitala României, am hotărît ca în ziua Paștilor lor să le vizitez toate bisericile.

Inteu m'am dus în catedrala catolică din strada Fântanei, căci aici este reședința unui arhiepiscop catolic Acela, ca partea mai mare a preoților romano-catolici din țară, de regulă sînt italieni, aparțin diferitelor ordini călugărești, de aceea — ca toți preoții catolici din Țara — poartă barbă.

Interiorul bisericii m'a surprins, prin frumusețea și stilul ei monumental; iar organele aduse dela Paris au întrecut așteptările mele. Biserica eră plină d'o lume elegantă, din care inse nu lipsia nici clasa industriștilor.

În biserica luterană asemenea erau mulți; aici preotul predică în limba germană și grosul ascultătorilor eră din clasa de mijloc.

La calvini credincioșii se compuneau din mese-riși și servitori; preotul le vorbea ungurește.

Eșind din bisericile aceste, am constatat, că în București se află un contingent mare de străini.

În bisericile și școlile fiecărei confesiuni se manține limba ei, nimeni nu le impune limba română. Și totuș, pe lângă biserici, copiii vorbeau românește.

M'am dus și la Domnița Balașa, biserica mea favorită, unde în tot anul asist la liturghie în duminica Floriilor. Splendorea bisericii și cîntarea armonioasă a corului totdeauna me opresc locului până la sfîrșitul ceremoniei religioase, cu toate că trebuie să stei tot în picioare, căci sînt numai puține locuri de ședut.

Și de astădată eră lume multă, care ascultă cu plăcere cîntările frumoase ale corului și se scârbiă de cîntatul grozav al preoților bătrîni dela altar.

Cînd intrai, corul tocmai cîntă:

— Cerul și pămîntul să laude mărirea ta!

Și fără să știu cum, de odată simții un tremur de naltă fericire; iar gîndirile mele sburau în zarea viitorului și buzele-mi șoptiau tremurînd:

— Ah! cînd se va realiza odată! Cerul și pămîntul să laude mărirea ta, națiunea mea!

O crîngă verde adusă de-un porumbel a prevestit lui Noe mîngăere și bucurie. Cerul și eu preotului o crîngă de salcâm, o adusei aici la otel, înzestrat cu ea modesta mea cameră și farmecul acestei crîngute me n'voioșeză în singuretatea mea, trece cu mine Carpații și me aședă la caminul meu simplu și fericit...

După miédădi la doue concert simfonic. Lume multă. Tote locurile ocupate.

În duminica trecută pare a fost mai interesantă programa. Orchestra compusă din 80 persoane și condusă de dl Ed. Wachman, a cîntat escelent compoziții de Weber, Chopin, Wagner și Beethoven. Dar un farmec deosebit i s'a dat prin concursul dnei Bessie T. Ionescu, consorta dlui Tache Ionescu, actualul ministru de culte.

Dna Ionescu a executat pe pian concertul în mi minor op 11, de Chopin, cu acompaniare de orchestră, ceea ce a oferit auditorului o rară plăcere musicală. Cele trei părți a piesei: allegro maestoso, romanța și rondo, au fost acoperite de aplause generale, în mijlocul cărora i s'a oferit distinsei dame un coșuleț frumos cu flori.

Piesa lui Wagner: Grădina fermecată a lui Klingsohr și florile animate, n'a avut efectul meritat ca executare.

Cu atît mai viu aplaudată a fost Simfonia Pastorală a lui Beethoven. Partea primă: Deșteptarea simțimintelor voioase la privirea câmpiei, a respîndit în totă sala un aer dela țară în reversatul dorilor, dulce și întineritor, care a devenit și mai plăcut prin scena la riu-leț și cîntarea paserilor, din partea a doua. Partea a treia: intrunirea veselă a țeranilor, furtuna, vijelia, — a cutriat intrîga șcală a sentimentelor, dela bucurie până la groză, par că auđiam viscolind furtuna, bătînd vijelia, tunând și fulgerînd. Dar iată furtuna trecu, cerul se nsenină iarăș, un sôre radios strălucește de sus, păstorii cîntă: e partea ultimă, expresiunea sentimentelor de recunoștință după furtună. Publicul se trezește ca uimit după un vis, aplaudeză. Da, totul a fost un vis, concertul s'a încheiat.

La aer, la aer! Și toți ies la șosea. Sôrele ivindu-se din nori, privia și el cu plăcere acest convoi frumos. Trăsuri după trăsuri, dece doue-deci după olaltă. Și iute, iute, că vin altele și mai multe. Nu se mai sfîrșesc.

Plimbarea cu trăsura la șosea totdeauna este o petrecere de predilecțiune a bucureștenilor, căci în toate zilele, după miédădi între 4—6, ies acolo câteva sute de trăsuri. Inse dóră nici odată nu este mai frumoasă acesta cavalcadă ca în duminica Floriilor, căci par că atuncea se inaugurează primăvera. Totă capitala e acolo, dela cel mai bogat care ese n'cupeul seu elegant, și până la bietul copist care numai cu trudă își agonișește câțiva franci pentru o birjă.

O privești grandioasă acesta, a cărei splendore și frumusețe te uimește, căci așa ceva nu vezi decât la Paris în Bois de Boulogne.

Tumultul cel mare te atrage fără voia ta, te urci într-o birjă și dai înainte să faci parte din acest alaiu admirabil.

Teatrele stau închise totă săptămâna acésta.

La Teatrul Național stagiunea oficială s'a și închis. Sfârșitul a fost jalnic, căci ori ce s'a jucat, sala a ramas aprópe totdeauna gólă, numai «Gigerlii» au atras lume. Se vede, că publicul gustă cu plăcere numai far-sele, ori că personalul societății dramatice jócă mai bine aceste.

Generațiunea mai tineră a actorilor dela Teatrul Național are talent mai cu sémă pentru comedii; abia se află unul doi, cari au aptitudini pentru drame. Regretatul Manolescu nu este inlocuit și nu se prea ivesc talente care să-i ia locul...

Marția trecută a fost beneficiul dnei Aristița Romanescu. S'a jucat renumita «Adrienne Lecouvreur» de Scribe și «Legouvé», piesă vechiă, dar in care este un rol pe care tóte artiste de tuturor scenelor îl jócă cu plăcere. Dna Romanescu, astădi prima artistă a scenei române, dăruită de natură cu un talent mare, pe care l'a țiselat cu studii îndelungi, ș-a jucat rolul cu pëtrunderea unei adevërate artiste. In scenele unde tandrețea dragostei i inspiră cuvinte dulci, a fost încântătoare; mai târđu, când jelsia i aprinde resbunarea, a vërsat in dicțiunea sa tot focul pasiunii ce izbeșce fără să țină cont de urmări și in sfërșit când móre, când strigă desperată că vré să mai trăescă, s'a innălțat la acea culme a artei, unde numai marile artiste pot străbate.

Publicul, care de asta-dată s'a prezentat in numer mai mare, a oferit artei flori și o părechie de porumbi...

La Pașci va incepe să jócă la Teatrul Național Sarah Bernhardt cu o trupă franceză. Prețul unei loge 150 franci. Apoi va vini dșóra Agata Bârsescu, cu o trupă nemțescă, o loge 80 franci. Dar p'atuncea eu nu voi mai fi p'aici.

IOSIF VULCAN.

Sesiunea gen. a Academiei Române

in 1893.

V.

Sedința XVII, la 13/25 martie. Se ceteșce scrisórea, pe lângă care dl C. Esarcu trimite rugarea bibliotecarului mănăstirii dela Montecassino, Ambrogia M. Ancelli, de a se da publicațiunile Academiei in schimb acelor cari se fac in acea mănăstire. Se decide a se trimite tóte publicațiunile Academiei și schimbul Hurmuzacki.

Dl dr. D. Brândza dă cetire raportului comisiunii însărcinate cu esaminarea manuscriptului prezentat la concursul premiului Lazar pe 1893 asupra subiectului «Studiu asupra rîurilor din România». Propunerea comisiunii este de a nu se da premiul manuscriptului prezentat la concurs. Academia aprobă in unanimitate propunerea comisiunii.

Se procede la a doua votare asupra propunerii istorice de a se alege dl Ioan Kalinderu membru al Academiei in acea secțiune. Resultatul voturilor este: 16 voturi pentru, 5 contra, din 21 votanți. Dl președinte proclamă pe dl Ioan Kalinderu de membru al Academiei in secțiunea istorică.

Dl S. Fl. Marian presintă următórea propunere:

«Domilor colegi,

«Cu vr'o câteva țile inainte de deschiderăa sesiunii generale actuale a Academiei române am descoperit un nou manuscript românesc séu mai bine țis o nonă traducere a psaltirei, care până acuma ni-a fost cu deseversire necunoscută.

«Acest manuscript, de și nu e complet, de și conține numai 71 de file octav mic, totuș după părerea mea, e de fôrte mare insemnătate pentru studiul limbei române, de óráce el e scris in aceeaș limbă, in care s'a scris «Codicele voronețian» și «Psaltirea șcheiană» adica cu rotacisme și anume pretotindene in tóte cuvintele in cari *n* se află in tre doue vocale, apoi pentru că el a aparținut prin un timp fôrte îndelungat, adică până la anul 1800, mănăstirii Voronețul din Bucovina, in care mănăstire s'a descoperit și Codicele publicat de dl Sbiera și in fine pentru că atât hârtia pe care s'a scris séménă in multe privințe cu cele doue manuscripte amintite mai sus. O dovédă, că tustrele manuscriptele acestea au fost scrise séu mai bine țis prescrise in una și aceeaș localitate și fôrte probabil, că chiar de una și aceeaș persónă.

«Academia română a hotărit mai de mult, ca atât primele tipărituri române, inse fôrte rari, cât și tóte manuscriptele cele vechi, cari se vor descoperi, să se retipărescă respective să se tipărescă ca cu atâta mai lesninos și mai fructifer să fie studiul limbei din acelea timpuri străvechi, când s'a inceput pentru prima órá a se scrie româneșce și a se tipări cărți in acésta limbă.

«Acésta hotărîre s'a și indeplinit in câva prin retipărire a «Psaltirei lui Coresi a lui Dositeiu și a Catechismului calvinesc, precum și prin tipărire Codicelui Voronețian și a Psaltirei șcheiane.

«De óráce inse dl Hașdëu, care a retipărit psaltirea lui Coresi, cât și dl Bian, care a retipărit Psaltirea lui Dositeiu și a tipărit pentru prima órá Psaltirea șcheiană, vor să facă și câte un studiu separat asupra Psaltirelor tipărite de dnia-lor și mai ales dl Bian, voind a face un studiu cât se póte de amenunțit nunumai asupra Psaltirei șcheiene, publicată de dsa și a limbei ce conține psaltirea acésta, ci și asupra limbei din codicele voronețian, de aceea cred că Academia ar face fôrte bine când s'ar induplecă să publice pe speșele sale și psaltirea descoperită de mine, care va purtá numele de «Psaltirea voronețiană», după numele monastirei, căreia a aparținut prin un timp mai îndelungat și unde, tótă publicitatea, a fost și scrisă.

«Prin publicarea acestui fragment românesc de psaltire nunumai că s'ar inmulți cu un op de mare valóre literatura nóstră, ci totodată s'ar face un servit fôrte mare tuturor bărbaților, cari se ocupă serios cu studiul limbei nóstre și in deesebi dlui Bian, care, după cum prea bine ve este cunoscut, a inceput să facă un studiu multuratic și cât se póte de amărúnțit asupra Psaltirei șcheiene și a Codicelui Voronețian.

«Drept aceea, ve rog, dlor colegi, să binevoiti a mijloci tipărire cât mai degrabă a acestui fragment de psaltire și a-mi acordá totodată și mie o remunerațiune, care veți aflá-o de cuviință, pentru introducerea, transcrierea, formarea unui dicționar complet asupra tuturor cuvintelor cuprinse intr'ensul, precum și ingrigirea tipăririi sale.

«După ce va fi gata de tipărit, manuscriptul original îl voi oferí Academiei române».

Dl N. Ionescu este de părerea, că ar fi bine să se facă o edițiune pentru tóte Psaltirile vechi româneșci,

insemnându-se deosebirea între ele și adaugându-se un glosar general. Prin o asemenea lucrare s'ar face foarte mari servicii lexicografiei române.

Dl V. A. Urechia ține că propunerea dlui N. Ionescu este mult mai largă decât cea făcută de părintele Marian și crede că ar fi mai practic să se ia acum în cercetare de secțiunile literară și istorică propunerea aceasta, aceasta cum se prezintă, rămânând cestiunea generală indicată de dl N. Ionescu pentru examinarea ulterioară.

Dl Maniu ține, că trebuie să se examineze decât textul prezentat acum de părintele Marian nu este același cu textele deja publicate a Psaltirei Șcheiane și a lui Coressi; în acest caz retipărirea textului după manuscrisul descoperit de dl Marian ar prezenta un interes foarte mic și ar necesita o cheltuieală inutilă.

Se decide a se recomanda propunerea părintelui Marian spre examinare secțiunilor literară și istorică.

Părintele S. Fl. Marian prezintă următoarea propunere:

«Domnilor colegi!

«Având o colecție pregătită pentru tipar, de «Vrăji, farmece și desfăceturi», dar din nefericire, neavând mijloacele necesare spre a o putea scoate pe spesele mele la lumină, vă rog să binevoiți a dispune ca să se tipărească și colecția aceasta pe spese Academiei și anume în formatul «Descântecelor», cari tot cu ajutorul Academiei au fost tipărite».

Se decide a se recomanda și această propunere spre cercetare secțiunilor literară și istorică.

Sedința XVIII, la 15/27 martie. Dl N. Kretzulescu prezintă fotografia unui document dela împăratul Rudolf al II-lea din anul 1600 februarie 11.

Dl Gr. Stefanescu dă citire raportului secțiunii științifice, care propune a se menține la concursul premiului Lazăr pentru 1897 subiectul «Studiul vinurilor în România, din punctul de vedere economic și al compozițiilor lor chimice». Propunerea se primește cu unanimitate.

Dnii D. A. Xenopol, dr Victor Babeș, Ioan Kălindeu și A. Naum, membri aleși de curând, mulțumesc pentru alegerea lor.

Dl vicepreședinte V. A. Urechia ține: Când un împărat roman se urcă pe tron, senatul se grăbea a-l numi «Pater patriae». Singur Traian n'a voit să primească această titlatură încă dela începutul domniei, așa că panigeristul său Pliniu i dicea: «Tu singur fusesi Pater patriae înainte înainte de a fi fost așa numit de senat». Mulți din colegii noștri erau prin lucrările Academiei înainte de ce împregiurările să fie permise Academiei a-i cheniă în sinul său. De aceea astăzi, ascultând cuvintele noilor colegi, nu putem decât să le urăm încă odată din totă inima bună venire între noi și succes mai departe în cariera lor Academică.

Se dă citire scrisorii dlui Dimitrie Negreanu, care mulțumește pentru alegerea sa de membru corespondent al Academiei.

Dl Iacob Negruzzi atrage atențiunea Academiei și în special al membrilor noi aleși asupra bunului obicei, care s'a părăsit de câțiva ani, ca membrii noi aleși să facă un discurs de intrare în Academie. Dsa crede, că ar fi bine ca acest discurs să tracteze despre activitatea membrului înlocuit. Spune că dl Ollănescu i-a și comunicat în particular, că voește să facă discursul său de recepțiune despre reposatul V. Alecsandri, iar dsa s'a înțeles ca să răspundă la discursul dlui

Ollănescu. Propune ca ceilalți membri nou aleși să facă asemenea. Tote discursurile să se pregătescă la timp spre a se putea citi în viitoarea sesiune generală și să nu se mai întempele întârzieri, cum s'a întâmplat cu discursul dlui Tocilescu.

Dl Aurelian observă, că intrăgă propunerea dlui I. Negruzzi nu are nici o rațiune de a fi, din cauză că statutele spun, că membrii nou aleși trebuie să facă un discurs de recepțiune în Academie, care să fie «relativ de preferință la o ramură ore-care a dezvoltării naționale». Membrii nou aleși dela votarea statutelor au satisfăcut acestei obligațiuni; decât unii nu au făcut această — și în acest caz este însuș dl Negruzzi — nu au decât să grăbescă a-și face discursurile conform statutelor, și pentru aceasta nu mai pôte fi loc de a se lua nici un fel de hotărîre ca cea propusă de dl Negruzzi.

Dl Gr. Stefanescu ține, că statutele și regulamentul Academiei nu obligă a vorbi despre membrul înlocuit, ci lasă deplină libertate noului ales a tracta în discursul său de recepțiune despre ori care subiect își va alege.

Dl D. A. Xenopol spune, că intențiunea sa este de a tracta în discursul de recepțiune despre Kogălniceanu și nu crede că-i va fi cu puțință a putea termina până la viitoarea sesiune din cauza activitatea lui Kogălniceanu este strîns legată cu totă istoria țării în timp de vr'o 60 ani.

Dl D. S. Ștefănescu se oferă a răspunde discursului dlui Xenopol, pentru intrărea lucrare politică practică ce a făcut-o alături cu Kogălniceanu, care eră pe atunci în culmea strălucirii talentului său.

Dl D. C. Ștefănescu spune, că este hotărît a-și face discursul de recepțiune despre Alecsandri, și speră a-l putea termina pentru sesiunea viitoare.

Dl Iacob Negruzzi se oferă a face răspunsul la acest discurs.

Dl D. A. Sturdza atrage atențiunea asupra necesității ca recepționarii să depună manuscrisurile discursurilor cu trei luni cel puțin înainte de viitoarea sesiune, spre a se putea face răspunsurile la ele.

Dl N. Ionescu ține, că propunerea făcută de dl Negruzzi este o imitațiune a Academiei franceze. Academia noastră a fost mai modestă, căci nu a hotărît dinainte ca toți membrii săi vor fi atât de glorioși și cu atâtea merite, încât să se impună noilor aleși a-și face discursul solemn de intrare ca un elogiu al membrului înlocuit. Art. 25 din statutele noastre prevede un operat asupra unei ramure ore-cari a dezvoltării naționale. Un individ, ori cât de mare ar fi fost, tot este mai mic decât o națiune intrăgă; de aceea este bine ce s'a scris în statute ca să se lase membrilor nou aleși libertatea de a-și alege subiectele discursurilor de recepțiune. Să nu ne grăbim la elogiile reposaților cari sînt mai ușor de făcut, ci din contra să indemnăm pe nou-aleșii ca să tracteze în aceste discursuri solemne despre cele mai însemnate cestiuni naționale și științifice ce vor crede dînsii; mai ales că numai acest mod de a procedea este conform cu regulamentul.

Dl D. Sturdza constată, că în această discuțiune a scăpat însuș din vedere dispozițiunea art. 63 din regulament care prescrie că Delegațiunea va da însărcinarea unui membru de a răspunde la discursul de recepțiune al noului ales. De aceea declarațiunea ce a făcut în privința răspunsului la discursul dlui Xenopol se va lua în considerațiune la timpul său de către Delegațiune.

Discuțiunea se închide, rămânând a se proceda în conformitate cu dispozițiunile statutelor și regulamentului.

Dl Sp. Haret dă citire raportului comisiei însărcinate cu cercetarea lucrărilor de peste an. Se decide a se pune la ordinea zilei în ședința viitoare.

Sedința XIX, la 16/28 martie. Dl Gr. G. Tocilescu regretă, că dl Negruzzi în ședința de ieri, pe când dsa eră absent, a creșut de cuvânt, ca să sfătuescă pe membrii aleși în sesiunea acăsta, să pregătuescă la timp discursurile și să nu se mai întârșiere, cum s'a întâmplat cu discursul dlui Tocilescu. Dăcă este cestiunea a ne aminti unii altora datorile ce avem ca membri, și-ar permite să rșge pe onor. coleg să fie mai pacient și mai îngăduitor pentru densus, care de doi ani numai este în întârșiere cu acel discurs, pe când dsa este de 12 ani. — Cu acăsta ocaziune dl Tocilescu indică cestiunea aplicațiunii art. 59 și 60 din Regulamentul general în privința acelor membri, cari absentăză fără motive valide dela sesiunile generale ale Academiei.

Dl D. Sturdza dăce, că este incredințat, că în cuvintele spuse ieri de dl Negruzzi cu privire la discursurile de recepțiune nu s'a cuprins nici un atac personal asupra dlui Tocilescu.

Dl V. A. Urechia spune, că cestiunea indicată de dl Tocilescu pentru aplicarea articolelor relative la membrii cari ou vin la sesiunea generală, nu este la ordinea zilei.

Apoi se discută raportul comisiei asupra lucrărilor de peste an. Dl D. Sturdza propune să se ia o deciziune formală ca lecturile făcute în ședințele Academiei să nu se mai publice de autori nicăiri, până după aparițiunea lor în Anale. Se primeșce.

Relativ la propunerea, ca lucrările începute să se publice cât mai curând, dl N. Ionescu doreșce să se cerceteze pentru fiecare cauzele întârșierii.

Tot dl N. Ionescu intrăba comisiunea, dăcă în desideratul relativ la publicațiunile întârșiate, dănsa a cuprins și lucrarea Marelui Etymologic și dăcă a înțeles ca să se facă și dlui Hașdău invitarea de a grăbi acăsta mare lucrare, cu care este însărcinat. Ocaziunea este bună spre a se face în Academie o esplicare deplină asupra acăstui punct.

Dl D. Sturdza în privința Marelui Etymologic crede, că nu este bine a se amestecă în discuțiunile și decisiunile Academiei cele ce se vorbesc seu se scriu prin diare. Regele, în dorința de a contribuî la facerea unei lucrări mari naționale a pus la dispozițiunea Academiei mijlocele pentru facerea acăstei lucrări și Academia a dat însărcinarea acăsta celui mai competent dintre membrii ei și dintre toți învățații noștri, dlui Hașdău, care de sigur își va încordă puterile pentru a termina acăsta lucrare monumentală.

Dl N. Ionescu amintășce principalele documente despre începutul Marelui Etymologic, anume Programul făcut și prezentat de dl Hașdău în ședința dela 4 aprilie 1884, decisiunea luată de Academie la 2 aprilie 1884 și primită de dl Hașdău; în fine discursul roștit de regele la 23 martie 1884, prin care propune Academiei facerea Marelui Etymologic și pune la a ei dispozițiune suma de 6000 lei pe an pentru acăsta lucrare «pentru care patru cinci seu șese ani, vor fi trebuincioși». Au trecut noue ani de atunci și ultima fascicolă distribuită înainte cu câteva zile cuprinde abia începutul literei B. Dsa a citit câteva articole din acăsta fascicolă și face

laude autorului pentru modul cum este tractată acăsta enciclopedie a graiului românesc. Acăsta fascicolă cuprinde înse la început o disertațiune etnografică despre originea popórelor balcanice, iar la fine s'a retipărit în ea o intrăgă monografie numismatică a dlui Sturdza. După cum este făcută acăsta fascicolă, ea nu permite să sperăm nici în doue-deci de ani lucrarea completă. Academia este datore a interveni, căci lucrarea se publică sub auspiciile ei; ea are răspundere atât față cu regele, cât și față cu publicul. Academia nu mai pôte privi în tăcere acăsta întârșiere.

Dl I. Caragiani, ca membru al comisiei, spune, că comisiunea a creșut că nu pôte să insiste în special și mai mult, pentru că dl Hașdău de mai multe ori și cătră mai mulți membrii a spus că face cât pôte, mai mult nu. Dsa crede, că este bine să nu se atingă cestiunea acăsta, ci Academia să se mulțămășce cu cât dl Hașdău pôte face, căci altfel este pericol de a se încetă lucrarea cu totul, ceea ce ar fi fără îndoială o pagubă foarte mare.

Dl G. Barițiu constată, că în toți anii au fost discuțiuni asupra lucrărilor întârșiate. Spre a se discută cestiunea Etymologicului, ar fi necesar ca dl Hașdău să fie de față. Academia este în drept să ia mesuri, ca să nu se întâmple întârșieri atât de mari. Este în drept să o cêră acăsta dela dănsa publicul și mai este în drept Acela, care dă ajutor generos pentru cheltuelile Etymologicului. Dl Hașdău ar trebui să înțelgă, că nime nu se pôte mulțumi cu o fascicolă de șce cêle pe an.

Dl Sturdza dăce, că lucrarea despre numismatică publicată în fascicola din urmă la cuvântul «ban» i-a cerșut dl Hașdău de mult și dsa nu a putut să i-o refuze, ci s'a socotit dator să i-o dea; lucrarea este de altfel nouă de tot și nu o mai fost țipărită nicăiri. Lucrarea Etymologicului, ca o enciclopedie a limbii și întregii vieți a poporului român este fără îndoială o lucrare de cea mai mare însemnătate și partea publicată din Etymologicum este hotărșore dovédă despre acăsta. Acest mod de a face înse dicționarul cere timp; și tocmai aici este dificultatea situațiunii în care se gășce Academia. Lucrarea Etymologicului se face nu numai sub auspiciile Academiei, dar și cu cheltuelile regelui, care punând la dispozițiunea Academiei ajutor pentru acăsta lucrare, a vorbit de 5—6 ani. Academia a primit sarcina și dela Academie a primit-o dl Hașdău. Au trecut noue ani și regele a continuat cu subvențiunea și peste cei șese ani, apărșind și lucrarea făcută și greutățile intimpinate. Academia și dl Hașdău au asfel totă răspunderea morală în față regelui și a națiunii. Dsa crede, că ar fi mai bine a se tractă acăsta cestiune deosebit într'o altă ședință.

Discuțiunea ulterioară se amână.

Dl I. Negruzzi, în cestiunea personală, spune că reu a făcut dl Tocilescu de l'a acusat, că nu ș-a făcut discursul de recepțiune în 12 ani; căci dela dl Tocilescu și dela cei nou aleși s'ășteptă mai mult, decât dela cei bătrâni.

Dl Tocilescu răspunde, că a voit numai să se apere de acușățiunile dsale. Chiar din anul trecut ar fi putut prezentă discursul seu de recepțiune, dar nu-l terminase de scris la timp.

Incidentul se închide.

Pentru fiecare popor, ce aspiră progres vine timpul în care pretențiunile lui naționale se realiză.

Serbătorea holteiului tomnatic.

Bieții holtei tomnați, câte neplăceri îi necășesc, numai pentru că n'au cutezat să să însore. Câte bucate rele trebuie să consume prin oteluri, numai pentru că n'au acasă vatra lor. Dar încă nasturii necusuți, cravatele reu legate și alte multe menunțușuri, cari arată că le lipsește o consortă bună și ingrigitoare.

Iată și dnea-lui, pe care îl înfătoșăm prin ilustrațiunea foii noastre, eră să iasă cu cravata reu legată, decă nu se 'ndură de el cameriera și lăsând pe un moment măturatul, nu s'ar fi pus să i-o lege.

Las' să aibă și el o ți de serbătore!

LITERATURĂ și ARTE.

Avis pentru cetitorii „Familiei.” Redactorul foii noastre rentorcându-se ȝilele aceste dela București, aduce pentru colónele «Familiei» lecture prea interesante și de multă valóre dela colegii și prietenii sei literari de acolo și anume dela dnii: B. P. Hașdëu, V. A. Urrchiă, Al. Odobescu, Gr. G. Tocilescu, A. D. Xenopol, D. C. Ollănescu, Ant. Naum, Dellavranca, Al. Vlahuță (a cărui conferență se și incepe in nr. acesta al foii noastre, unde ea apare pentru prima-óră,) Speranția și alții. Afară de aceștia mai mulți scriitori tineri ne-au dat concursul lor, promițând să indemne și pe alții a colaborá la «Familia». Cu acésta veste bună salutăm noi pe cetitorii noștri la sfințele serbătore ale Pașcilor.

Academia Română in ședința sa de luni a început să decerne premiile. Pentru premiul de 12,000 lei comisiunea de 9, cu însărcinarea d'a cercetá cărțile intrate la concurs, a recomandat Istoria Românilor de Xenopol cu 5 voturi contra 4; Novelele dlui Ioan Slavici, tot cu 5 voturi contra 4, și Procedura civilă de G. Tocilescu cu 4—4. Intéiu s'a discutat, decă dl Xenopol, ca membru póte fi concurent și s'a admis cu 12 voturi contra 11; apoi procedându-se la vot pentru premiere, dl Xenopol a obținut 10 bile albe pentru și 14 negre contra; dl Slavici 4 voturi pentru și 20 contra; dl G. Tocilescu 8 pentru și 16 contra; astfel premiul de 12,000 nu s'a votat nimenuia.

Istoria Românilor. Iarăș un volum mare de dl V. A. Urechia. Acesta conține cursul făcut de dsa la facultatea de litere din București, seria 1786—1800, tomul III, cu numeroșe ilustrațiuni, planuri de resboiu etc. Volumul tipărit in cvart are 666 pagine. Publicațiunea se face sub direcțiunea profesorului, de comitetul de studenți al facultății de litere din București. Prețul in librărie 15 lei; in abonament 12 lei.

Cărți noue. Publicațiuni ale librăriei Ig. Haimann, București. Cărți românești in legături frumoșe, pentru daruri și premii, volume in 4°, legate in pânză și poleite, «Albumul armatelor europene», 120 grupuri militare in aquarele fine și 52 figuri negre, respresentând tóte armele ale continentului, cu un text esplicativ, prelucrat după mai mulți, de S. I. Grossmann, un volum in 8° mare, in legătură de lucș 12 lei; «Atlas Zoologic», cuprinđend 263 figuri colorate, cu text esplicativ de dr. Alesandru Șaabner-Tuduri, un volum in 8° mare in legătură de lucș 10 lei; «Genoveva de Barbant», ilustrat cu 6 figuri in culori 5 lei; «In țera ȝinelor», 11 istorióre și basme, ilustrate cu 66 aquarele 20 lei; «Șase istorióre frumoșe, ilustrate cu 36 aquarele 10 lei; «Șase basme și povești», ilustrate cu 36 aquarele 10 lei; «Bu-

curia copílor», adunare de basme și povești, ilustrate cu 36 gravuri in culori 10 lei; «Ciorap-de-piele», povești americane de Fenimore Cooper, traduse de Smara, ilustrate cu 7 aquarele și 11 gravuri negre 8 lei.

OGLINDA LUMEI.

Femeile bețive. Se șcie că in Anglia sânt cele mai multe societăți, al căror scop e combaterea alcoolismului. Cu tóte acestea nu e țeră in care să nu fie bețivi mai mulți ca in Anglia. Astfel in ținutul Galles numărul femeilor duse la poliție bete mórte a fost in anul 1878 de 5,673 iar in 1884 de 9451. La Londra in anul trecut au fost aflate pe stradă bete 800 de femei adică cu 500 mai multe ca in anul precedent. In Scoția numai in orașul Glascoy au fost aduse la închisóre 10,500 de femei bete. Din numărul acesta 45 au fost mai duse la închisóre, tot din cauza beției de câte 16 și 45 de ori. In Irlanda e cunoscută o femeie care a fost arestată de 700 de ori din cauza asta. Numai in orașul Dublin se arestéză pe an cam 10,000 de femei, aflate bete pe străđi și prin cârciumi.

Un băiat omorít de vulpi. Din Esslingen (Elveția) se anunță următorea întemplerare tragică. Un tiner in vėrstă de 15 ani, fiul profesorului Walder a pornit intr'una din ȝilele trecute prin impregiurimile orașului, cu o pușcă la spinare. El avea de gând să vėneze epuri, de cari e plin ținutul acela. Se întemplă inse că nici un epure nu-i eși in cale. Tinerul atunci o ia spre pădurea din apropiere. Ajungënd in marginea ei, iată că de-odată sar asupra lui doue vulpe cu cođile mari și stufoșe ca niște mături. Tinerul, surprins așa fără veste, dă să tragă cu pușca. Vulpile inse nu-i dau răgaz, ci se aruncă amëndoue asupra lui și-l trântesc la pământ. Apoi îl inhață bine cu colții și incep să-l tărăscă spre pădure, de sigur, ca să-l mănance. Vulpile au tărít pe sėrmanul tiner o distanță de 100 de metri. In lupta lui cu fiarele flămânde, acestea l'au sfășit aprópe de tot, făcëndu-i peste 22 de rănii cu mușcăturile lor lacome. In timpul acesta institutorul Walder, vėdënd că băiatul nu mai vine, a luat pușca și s'a dus să-l caute. Íși póte ori-cine inchipuí durerea sėrmanului tată, când a vėđut pe cele doue vulpi mănând din corpul baia-tului iar acesta strigënd dureros și încercându-se in-za-dar să scape de ele. Walder a tras 2 focuri de pușcă in aer. Vulpile vėdënd primejdia, și-au lăsat prada și au luat-o la fugă. Băiatul fiind dus acasă a murit după câteva ciasuri de suferință. Rănile lui nu erau așa de grele, dar mai mult l'a omorít frigul și spaima grozavă.

Călındarul sėptemănie.

Diua sėpt.	Calındarul vechiu	Călınd. nou	res.	ap
Duminecă	28 (f) Sfințele Pașci	9 Maria Cl.	5 23	6 40
Luni	29 (f) Cuv. Ilarion	10 Ezechiel	5 22	6 42
Mărți	30 (f) Păr. Ioan	11 Leo cel mare	5 20	6 43
Mercuri	31 Cuv. Ipatie	12 Iuliu	5 19	6 44
Joi	1 Maria Egitenca	13 Iustinus	5 18	6 44
Vineri	2 Păr. Titus	14 Tiburtius	5 16	6 46
Sămbătă	3 Guv. Păr. Nichita	15 Fürchtegott	5 13	6 48

Proprietar, redactor respundător și editor:
IOSIF VULCAN.

CU TIPARIUL LUI IOSIF LÁNG & COMP. IN ORADEA-MARE.

